

Пані Бренн
на знак поваги відданого друга
і на згадку про померлого друга

I

Спакувавши валізи, Жанна підійшла до вікна. Дош не вщухав.

Цілу ніч злива стукотіла в шибки й покрівлі. Здавалося, нависле небо, обважнівши від води, прорвалось і виливалось на землю, обертаючи її в кашу і розчиняючи, як цукор. Важкою спекою дихали пориви вітру. Дзюркотіння струмків заповнювало безлюдні вулиці; будинки, як губки, вбирали в себе вогкість, що просочувалася всередину й виступала потім краплями на стінах, від підвалів до горищ.

Жанна напередодні тільки вийшла з монастиря, була тепер уже назавжди вільною і, жадаючи зазнати всіх радощів життя, про які так довго мріяла, боялася, що батько передумає їхати, якщо не випогодиться, і в сотий раз зранку допитливо вдивлялася в обрій.

Потім вона згадала, що не поклала свій календар у саквояж. Вона зняла зі стіни поділений на місяці шматочок картону з віньєткою, на якій золотом були виведені цифри поточного року: "1819". Викреслила олівцем чотири перші колонки, заштриховуючи імена всіх святих аж до 2 травня — дня свого виходу з монастиря.

З-за дверей почувся голос:

— Жаннетто!

— Заходь, тату, — відповіла Жанна.

Увійшов її батько.

Барон Симон-Жак Ле Пертюї де Во був дворянином минулого століття, диваком і добряком. Палкий послідовник Жан-Жака Руссо, він відчував ніжну любов до природи, полів, лісів і тварин.

Природжений аристократ, він інстинктивно ненавидів дев'яносто третій рік; але, маючи вдачу філософа і вихований як ліберал, він проклинав тиранію з невинною і пишномовною ненавистю.

Його великою силою й великою слабкістю була доброта — доброта, якій бракувало рук, щоб обіймати, голубити, роздавати; доброта творча, марнотратна, нестримна, схожа на атрофію волі. Великий теоретик, він виробив цілий план виховання своєї дочки, бажаючи зробити її щасливою, доброю, щирою і ніжною.

До дванадцяти років вона жила вдома, потім, незважаючи на материні сльози, її було віддано до Сакре-Кер.

Там, за монастирською брамою, він заховав її від життя в безвісті й невіданні. Він хотів, щоб її повернули йому сімнадцятирічною непорочною, щоб він міг сам купати її в купелі розумної поезії, розбудити її душу серед полів, на лоні заплідненої землі, аби наївне кохання й немудрі ласки тварин та ясні закони життя розвіяли її незнання.

І ось вона вийшла з монастиря, радісна, сповнена життя і жадою щастя, готова до всіх радощів, до всіх чарівних пригод, про які вона вже перемріяла в години денного дозвілля, довгими ночами, на самоті з надіями.

Вона нагадувала портрет Веронезе своїм блискучим білявим волоссям, що ніби відсвічувало на її шкірі,

шкірі аристократки, ледь-ледь рожевій і вкритій ніжним пушком, наче ясним оксамитом, трохи помітним тоді, коли її пестило сонце. Вона мала матово-блакитні очі, як у статуєток з голландського фаянсу.

На лівій ніздрі в неї була маленька родимка; друга родимка — з правого боку на підборідді, де пробивалось кілька волосинок, таких подібних до її шкіри, що їх ледве модна розрізнити. Вона була висока на зріст, з повними грудьми й гнучким станом. Її чистий голос здавався іноді надто різким, але щирий сміх розсилав радощі навколо. Часто звичним жестом вона підносила руки до скронь, ніби хотіла пригладити коси.

Вона підбігла до батька, обняла його й поцілувала.

— То що, їдемо? — спитала.

Він посміхнувся, струснув уже посивілим довгим волоссям і промовив, показуючи на вікно:

— Як же ти поїдеш у таку негоду?

Але вона ніжно й ласкаво просила його:

— О тату, їдьмо, благаю тебе. Після обіду розпогодиться.

— Та мати нізащо на це не згодиться.

— Згодиться, обіцяю тобі, я сама про це подбаю.

— Коли ти переконаєш матір, то я не заперечую.

Вона кинулась до кімнати баронеси. Адже цього дня від'їзду вона чекала з таким нетерпінням.

Після свого вступу до Сакре-Кер вона не покидала Руана, бо батько не дозволяв їй ніяких розваг до призначених ним років. Двічі тільки її возили на два тижні до Парижа, але це було місто, а вона мріяла тільки про село.

Тепер вона мала прожити літо в батьківському маєтку Пепль, у старому фамільному замку, що стояв на скелі поблизу Іпора, і це вільне життя на березі моря

віщувало їй безліч радощів. До того ж їй мали подарувати цю садибу, в якій вона завжди житиме, коли одружиться.

Цей дощ, що невпинно хльостав з учорашнього вечора, був першим великим смутком у її житті.

Але через три хвилини вона вибігла з материної кімнати, гукаючи на весь дім:

— Тату, тату! Мама погодилась, звели запрягати.

Злива не вщухала; здавалось, періщило ще густіше, коли коляска підїхала до дверей.

Жанна збиралась уже сідати в екіпаж, коли баронеса вийшла на сходи; її підтримував з одного боку чоловік, а з другого — висока, міцно збита й дужа, як парубок, покоївка. Це була нормандка з Ко, що мала на вигляд щонайменше двадцять років, хоч їй було не більше вісімнадцяти. До неї ставилися в родині як до другої дочки, бо вона була молочною сестрою Жанни. Звали її Розалія.

Її головним обов'язком було водити господиню, що вже кілька років тому стала надмірно гладкою через гіпертрофію серця, на яке вона раз у раз скаржилася.

Важко дихаючи, баронеса вийшла на ганок старого готелю, глянула на залитий водою двір і пробуркотіла:

— Це справді нерозумно.

Її чоловік, не перестаючи усміхатись, відповів:

— Ви самі цього хотіли, пані Аделаїдо.

Вона мала урочисте ім'я Аделаїда, і він завжди додавав до нього "пані", з відтінком трохи глузливої пошани.

Потім вона рушила далі й через силу сіла в екіпаж, ресори якого осіли. Барон сів поруч неї, а Жанна й Розалія — на сидіння навпроти них.